

Sygn. akt V U 497/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 września 2015 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Głowczyński

Protokolant: star. sekr. sądowy Magdalena Pańków

po rozpoznaniu w dniu 22 września 2015 r. w Legnicy

sprawy z wniosku C. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek odwołania C. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 4 maja 2015 r.

znak (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 497/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 04 maja 2015 r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił wnioskodawcy C. L. prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że wnioskodawca nie spełnia warunków do przyznania przedmiotowego świadczenia. Wprawdzie osiągnął stosowny wiek emerytalny wynoszący dla mężczyzn 60 lat i nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, to jednak zdaniem organu emerytalnego na dzień 01 stycznia 1999 r. nie wykazał żadnego okresu pracy w szczególnych warunkach wobec wymaganych 15 lat. Zakład Ubezpieczeń wskazał, że wnioskodawca legitymuje się ogólnym stażem pracy wynoszącym 25 lat i 5 miesięcy, w tym posiada 25 lat, 3 miesiące i 29 dni okresów składkowych oraz 1 miesiąc i 1 dzień okresów nieskładkowych. Oprócz kryterium wiekowego, przepis § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. wymaga spełnienia kryterium okresu zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy nie uznał jako pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładach (...) od dnia 01 sierpnia 1973 r. do dnia 31 grudnia 1998 r., ponieważ wnioskodawca nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach. W ocenie organu rentowego, zeznania świadków nie mogą stanowić środka dowodowego w postępowaniu przed Zakładem Ubezpieczeń o uznanie okresu zatrudnienia jako pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył wnioskodawca C. L. domagając się jej zmiany i przyznania mu prawa do emerytury. Podał, że w okresie od 01 sierpnia 1973 r. do 30 listopada 1999 r. był zatrudniony w charakterze mechanika

samochodowego, mechanika wózków akumulatorowych, ślusarza remontowego oraz mechanika pojazdów i urządzeń transportowych. Wnioskodawca na wskazanych stanowiskach wykonywał swoją pracę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Pracował w systemie dwu i trzyzmianowym. Zakład pracy rozwiązując z wnioskodawcą umowę o pracę nie wystawił odpowiedniego świadectwa pracy, co jednak nie może wywierać negatywnych skutków dla ubezpieczonego. Obecnie zakład pracy, który powinien wystawić świadectwo pracy nie istnieje, a zatem odwołujący się nie miał możliwości udokumentowania okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie uzasadniając swoje stanowisko jak w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy przytoczył treść przepisu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.), argumentując, iż C. L. nie spełnia warunku wymienionego w pkt 1 powołanej ustawy, ponieważ na dzień 01 stycznia 1999 r. nie udowodnił żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych – wobec wymaganych ustawą 15 lat.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

C. L. ur. w dniu (...), dniu (...) ukończył 60 lat, nie jest członkiem OFE. Wnioskodawca legitymuje się ogólnym stażem pracy wynoszącym 25 lat, 5 miesięcy, w tym posiada 25 lat, 3 miesiące i 29 dni okresów składkowych oraz 1 miesiąc i 1 dzień okresów nieskładkowych.

(b e z s p o r n e)

W okresie od dnia 01 sierpnia 1973 r. do dnia 30 listopada 1999 r. C. L. był zatrudniony w Zakładach (...). Wnioskodawca zajmował kolejno stanowiska:

- mechanika samochodowego, od 01 sierpnia 1973 r. do 25 kwietnia 1974 r.,
- mechanika wózków akumulatorowych i ślusarza remontowego wózków akumulatorowych, od 06 maja 1976 r. do 31 lipca 1986 r.,
- mechanika pojazdów i urządzeń transportowych w dziale transportu technologicznego, od 01 sierpnia 1986 r. do 30 listopada 1999 r.

Wnioskodawca w całym okresie zatrudnienia wykonywał pracę na hali ładowania wózków akumulatorowych oraz w warsztacie naprawy wózków. Wykonywane przez niego czynności polegały na sporządzaniu elektrolitu poprzez mieszanie kwasu siarkowego z wodą destylowaną, a następnie zalewaniu elektrolitem nowych baterii lub uzupełnieniu elektrolitem baterii przed jej ładowaniem. C. L. zajmował się również opróżnianiem, oczyszczaniem i wymianą stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych, ładowaniem baterii w wózkach i rozbieraniem baterii w przypadku, gdy były przeznaczone do wrzucenia oraz naprawą wózków akumulatorowych. Naprawa polegała na wymianie ogumienia oraz oświetlenia wózków widłowych i widłaków, a także konserwacji silników elektrycznych, w które wyposażone były wózki widłowe. Wnioskodawca wykonywał także remonty kapitalne wózków. W przypadku konieczności naprawy wózka poprzez wprowadzenie go na kanał, zdarzało się, że wnioskodawca wykonywał swoje czynności również w kanale remontowym.

D o w ó d:

- wyjaśnienia C. L. (e – protokół (...):27:29 – 00:29:00),
- zeznania świadka Z. J. (e – protokół (...):08:08 – 00:19:26),
- zeznania świadka J. K. (e – protokół (...):19:39 – 00:26:50),
- akta osobowe (kwestionariusz osobowy – k. 2, świadectwo pracy z dnia 30 listopada 1999 r. – k. 3, angaż z dnia 01 sierpnia 1973 r. – k. 4, 6, karty obiegu z dnia 17 kwietnia 1974 r. i z dnia 30 kwietnia 1976 r. , umowa o pracę

z dnia 05 maja 1976 r. – k. 12, karta przebiegu zatrudnienia – k. 31, pismo zarządcy komisarycznego z dnia 06 października 1999 r. – k. 24 – 25).

W okresie od 25 kwietnia 1974 r. do 06 maja 1976 r. C. L. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po odbyciu służby, w dniu 06 maja 1976 r. podjął pracę w Zakładach (...) w P. na stanowisku mechanika wózków akumulatorowych.

D o w ó d:

- akta osobowe (karty obiegowe z dnia 17 kwietnia 1974 r. i 30 kwietnia 1976 r. – k. 8, 10, umowa o pracę z dnia 05 maja 1976 r. – k. 12).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie C. L. nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią przepisu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 wskazanej ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat – dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 25 lat dla mężczyzn. Emerytura, o której mowa, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie zaś z dyspozycją art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 01 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 – 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3 ustawy emerytalnej.

Wiek emerytalny, o którym mowa we wskazanym artykule, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.).

Z dyspozycji § 4 ust. 1 cytowanego rozporządzenia wynika, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn, ma okres zatrudnienia 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Przy czym, zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy, o których mowa powyżej, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych, wnioskodawca może udowadniać okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 02 lutego 1996 r., II URN 3/95, Lex nr 24774).

W przedmiotowej sprawie bezspornym pozostawało, że odwołujący się spełnił kryterium wiekowe dla mężczyzn, tj. ukończył 60 lat, jak również w dniu składania wniosku o emeryturę nie był członkiem otwartego funduszu

emerytalnego. Zakład Ubezpieczeń nie kwestionował również ogólnego stażu pracy wnioskodawcy wynoszącego według wskazań organu 25 lat i 5 miesięcy.

Sporną kwestią między stronami pozostawało natomiast, czy wnioskodawca posiada wymagany 15 – letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat oraz nie jest członkiem OFE.

Ustalając stan faktyczny sprawy, Sąd oparł się przede wszystkim na dokumentach zgromadzonych w aktach osobowych wnioskodawcy, szczególnie angażach oraz na korespondujących z nimi zeznaniach świadków i wyjaśnieniach wnioskodawcy.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy przepisów powołanego powyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 listopada 2000 r., II UKN 39/00, Lex nr 46075). Ponadto jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 01 czerwca 2010 r. (sygn. akt II UK 21/10, Lex nr 619638) dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Do kognicji Sądu, niezwiązanego treścią świadectw pracy, należy samodzielne ustalenie, jakie prace wykonywał wnioskodawca i czy prace te należy zaliczyć do prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymienionych w ww. rozporządzeniu.

Zdaniem Sądu, w przedmiotowej sprawie, ubezpieczony nie wykazał co najmniej 15 – letniego stażu pracy w warunkach szczególnych. Wnioskodawca w latach 1973 – 1999 pracował w Zakładach (...), przy czym w świadectwie pracy wystawionym w dniu 30 listopada 1999 r. wskazano, że w okresie zatrudnienia wykonywał on prace mechanika samochodowego, mechanika wózków akumulatorowych, ślusarza remontowego, mechanika pojazdów i urządzeń transportowych. W ocenie Sądu, wykazanie przez wnioskodawcę 15 – letniego stażu pracy w szczególnych warunkach byłoby możliwe jedynie w przypadku ustalenia, że C. L. wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy czynności wymienione w wykazie A Dziale XIV „Prace różne” pod pozycją 13, stanowiącym załącznik nr 1 do powoływanego już rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. Do prac w szczególnych warunkach zaliczane są jedynie prace w akumulatorowniach polegające na opróżnianiu, oczyszczaniu i wymianie stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych. Przesłuchani w sprawie świadkowie potwierdzili fakt wykonywania tego rodzaju czynności przez odwołującego się, jednak nie były one przez wnioskodawcę wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a tylko takie ustalenie uprawiałoby C. L. do uzyskania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Jak wskazał sam wnioskodawca oraz świadek J. K., oprócz przygotowywania elektrolitów, co polegało na mieszaniu kwasu z wodą destylowaną i zalewaniu tak przygotowanym roztworem baterii, wnioskodawca wykonywał wszelkie naprawy, remonty i prace konserwacyjne przy wózkach, łącznie z ich kapitalnymi remontami. Konserwacja polegała na dbaniu o właściwy stan ogumienia i oświetlenia wózków oraz naprawach silników elektrycznych. Czynności wykonywane przez ubezpieczonego polegały nadto na demontowaniu i rozbieraniu zużytych baterii akumulatorowych. Oznacza to, że C. L. nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy tylko czynności polegających na opróżnianiu, oczyszczaniu i wymianie stężonego kwasu i płyt ołowianych, ale ponadto wykonywał również wszelkie inne naprawy i prace konserwacyjne przy tych wózkach. Tym samym wnioskodawca nie spełnił warunku określonego w przepisie § 2 rozporządzenia, wyrażającego się koniecznością wykonywania pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na danym stanowisku. Podzielić zatem należało ocenę organu rentowego, że cały okres zatrudnienia w Zakładach (...) nie może zostać zakwalifikowany jako praca w szczególnych warunkach. Do czynności wskazanych w wykazie A, dziale XIV, punkt 13 nie można zaliczyć napraw i prac konserwacyjnych przy wózkach i widłakach. Niedopuszczalne jest

traktowanie prac niewymienionych w wykazie jako prac wykonywanych w szczególnych warunkach, nawet gdyby okazały się równie szkodliwe. Rozważając sytuację wnioskodawcy pod kątem zakwalifikowania wykonywanych przez niego prac jako określonych w wykazie A, dziale XIV, punkt 16 (prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych), Sąd miał na uwadze, że takie prace ubezpieczony wykonywał sporadycznie. Miało to miejsce jedynie w przypadku konieczności naprawy wózka w ten sposób.

Stanowisko takie zajął również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 kwietnia 2014 r. (sygn. akt I UK 384/13, Lex nr 1466626) stwierdzając, że „czym innym jest obsługa akumulatorów polegająca na wymianie lub uzupełnieniu płynów, demontażu, zestawianiu akumulatorów i czym innym jest praca stała i w pełnym wymiarze w akumulatorowniach polegająca na opróżnianiu, oczyszczaniu i wymianie stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych. Nie każda praca przy obsłudze akumulatorów to praca w akumulatorowni. Praca szczególna w akumulatorowni to wyłącznie rodzajowo określone czynności, polegające na opróżnianiu, oczyszczaniu i wymianie stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych. Innymi słowy wymiana, demontaż akumulatorów na wózkach albo uzupełnienie płynu w akumulatorach to nie to samo co wymiana stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych w akumulatorach w akumulatorowni”. Analogicznie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 24 lipca 2013 r. (sygn. akt III AUa 2162/12, Lex nr 1381346), stwierdzając, że praca polegająca na naprawie wózków akumulatorowych i ładowaniu akumulatorów, nie może zostać uznana za pracę wymienioną w dziale XIV "Prace różne" pod pozycją 13 wykazu A, stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43). Przywołany przepis brzmi bowiem: "prace w akumulatorowniach: opróżnianie, oczyszczanie i wymiana stężonego kwasu siarkowego i płyt ołowianych".

Zeznaniom świadków i wyjaśnieniom wnioskodawcy nie sposób odmówić wiarygodności, były bowiem wewnętrznie spójne i logiczne oraz korespondowały ze sobą, a ponadto zawierały rzetelny opis czynności faktycznie wykonywanych przez ubezpieczonego w spornym okresie. Wynika z nich, że nie zapisy dokonane w dokumentacji zatrudnienia, lecz praktyka wskazywała, jakie czynności były faktycznie wykonywane przez odwołującego się podczas zatrudnienia w Zakładach (...). Z zeznań świadków wynikało, że najwięcej czasu zajmowały wnioskodawcy czynności polegające na ładowaniu i obsłudze akumulatorów, jednak równocześnie świadkowie, jak i wnioskodawca podali, że nie były to jedyne czynności przez niego wykonywane. C. L. zajmował się także naprawami i konserwacją wózków akumulatorowych.

Wnioskodawca nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, zaś zarządca komisaryczny w związku z ogłoszoną upadłością zakładu pracy odmówił C. L. wydania takiego świadectwa pracy. Uzasadniając swoje stanowisko wskazał, że nie mogą być zaliczone do prac w szczególnych warunkach okresy pracy, w których pracownik wykonywał prace wymienione w wykazie A obok innych prac należących zgodnie z umową o pracę również do jego obowiązków (k. 24 akt osobowych).

Niedopuszczalne jest zaliczenie do okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zatrudnienia wykonywanego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, warunkującego przyznanie prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, także innych obowiązków pracowniczych, wówczas gdy ich wykonywanie nie odbywało się w warunkach szkodliwego zatrudnienia. Przeciwny wniosek w tym zakresie stanowiłby niedopuszczalną rozszerzającą wykładnię ustawowego przywileju możliwości nabywania prawa do wcześniejszej emerytury przez pracowników, którzy nie wykonywali stale i w pełnym wymiarze czasu pracy szkodliwego zatrudnienia lub nie byli w takim stałym i pełnym rozmiarze poddani oddziaływaniu szkodliwych warunków zatrudnienia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r., II UK 306/07).

Mając na uwadze ujawnione okoliczności faktyczne dotyczące zatrudnienia C. L. w spornym okresie w Zakładach (...) w P., Sąd uznał, że wnioskodawca nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych.

W konsekwencji powyższych ustaleń należało stwierdzić, że ubezpieczony nie legitymuje się okresem pracy w szczególnych warunkach, który wynosi co najmniej 15 lat, zatem nie spełnia wymogu określonego w § 4 ust. 1 pkt 3

rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wobec powyższego, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. pozbawione uzasadnionych podstaw odwołanie oddalił, nie znajdując podstaw do jego uwzględnienia.